

**Taler: Susanne Jensen. Konstitueret Psykiatridirektør,
Aalborg Universitetshospital – Psykiatrien**

Titel: Musikterapi i psykiatrien. Et hospitalsperspektiv

Min datter kan et sprog som jeg ikke selv mestrer. Hun kan spille musik og hun er en fremragende sanger. Musik er et universielt sprog som hun kan anvende og har stor glæde af på rejser i verden, sammen med mennesker hun ikke kender, mennesker hun kun kender lidt eller har langvarige venskaber med. Og så er hun ikke mindst kreativ i sin musikudfoldelse. Selv om hun ikke er ekspert på ét instrument – kan jeg tænke tilbage på mange eksempler hvor hun har været initiativtager til og deltager i sociale fællesskaber med musikken som en fast følesvend: Hvor humor, hvor musik og fysisk udfoldelse i form af dans og andre udtryksformer har haft en stor betydning. Hun har også introduceret meget musik for mig til stor glæde for mig.

Min datter bliver 24 år i dag – og Musikterapiklinikken har 20 års jubilæum i dag. Og et stort tillykke til klinikkens medarbejdere, til universitetet, til klinik syd og til vores egne ansatte musikterapeuter også – og til hele psykiatrien med jubilæet i dag. Jeg skulle hilse fra den øvrige psykiatrilædelse som ikke kunne være her, fordi der også i dag er andre aktiviteter, hvor vi må være til gavn for Psykiatrien i Nordjylland.

Jeg er blevet bedt om at sige noget om, hvad musikterapi betyder set i et hospitalsperspektiv. Og jeg vil nok i dag fokusere lige så meget på hvad ikke bare musikterapi, men også hvad musikterapiklinikken betyder i et hospitalsperspektiv. For musikterapiklinikken er jo et udtryk for det konkrete og unikke samarbejde der er mellem universitetet og Psykiatrien her i Aalborg.

For mig at se har Musikterapiklinikken og hele samarbejdet om etableringen af denne været foregangsland i mange år, før der overhovedet var nogen der begyndte at tale om at Aalborg Psykiatriske Sygehus kunne være et universitetshospital. Universitetet i Aalborg og musikterapistudiet her og sygehuset gjorde det bare! Men et sådan samarbejde kommer ikke ud af det rene ingenting – det blev kun en realitet fordi der også er ildsjæle der står bag samarbejdet og har drevet det frem. På den måde har først Inge og senere andre givet dette samarbejde form og indhold – og i dag kan man ikke tale om musikterapiklinikken uden også at sige Inge, Lars Ole, Lars og Niels. Og egentlig tænker jeg stadig på Jer som ildsjæle. Her 20 år efter.

Og for at blive i musikkens verden – slog I tonen an – i det arbejde der senere blev Aalborg Universitetshospital. På den måde har I været moderne – ja nærmest med på ”noderne” hvis vi igen skal blive indenfor terminologien.

Musikterapiklinikken er et konkret udtryk for det samarbejde, som Psykiatrilædelsen ønsker, at der som en rød tråd driver universitetssamarbejdet. Nemlig at uddannelse af læger (og i denne sammenhæng selvfølgelig musikterapeuter) går hånd i hånd med forskning for at vi kan få evidensbaseret viden som grundlag for behandlingen af psykiatriske patienter. Et konkret samarbejde hvor den psykiatriske behandling i den kliniske hverdag også bliver genstand for forskning og igen hvor resultaterne af forskningen kan implementeres i den kliniske praksis til gavn for behandlingen af psykiatriske patienter.

For nogle år siden udgav Niels Hannibal sin ph.d. afhandling – og det var en stor dag kan jeg huske. For det første var vi ligesom ikke kommet op i omdrejninger med at ”barsle” nye ph.d. kandidater i det der dengang var Århus Universitetshospital – og så skulle en af de første være en musikterapeut fra Aalborg Universitet. Og så vidt jeg husker det omhandlede hele afhandlingen én patient (Niels Hannibal oplyste på jubilæumsdagen, at det faktisk var to! patienter) Vi var nogen der ”nede på de mere administrative gange” spurgte hinanden om – kan man virkelig det? Altså lave forskning på en enkelt patient. Og ja det

kan man godt. I den forskningstradition og med det udgangspunkt i generering af viden, som musikterapien befinder sig indenfor. Ligesom vi også har brug for andre former for forskning indenfor psykiatrien. Der har været en periode hvor psykiatrien i Danmark og også i Nordjylland har været optaget af at få bygget robuste og ens tilbud op. Der har bl.a. været fokus på, at vores sengepladser blev mere specialiserede, at der var tilstrækkeligt personale og at dette personale også var godt uddannet og at vi fik et bedre arbejdsmiljø. Og fokus har været på, at de ambulante tilbud blev mere specialiserede og personalet opnåede særlige målrettede kompetencer, og at ambulatorierne blev udbygget over metoder og med et indhold der var fælles for alle regioner. Og det har været en god udvikling.

Men vi skal ikke glemme at der også skal være en vej for patienter, der ikke lige kan bruge de gængse tilbud, hvor samtale og dialog med ord har været kommunikationsformen i terapien og behandlingen. For vi ved, at der er patienter der hjælpes gennem musik og musikterapi, og hvor andre behandlings- og terapiformer ikke har haft effekt eller ikke haft tilstrækkelig effekt. På den måde er musik og musisk udfoldelse et universelt sprog som musikterapien benytter sig af i behandlingsarbejdet.

Nu er det så blevet 2014 – hvor vi står overfor en række udfordringer – og en af disse – er den kæmpe store opgave vi har med at skulle nedbringe tvangsanvendelsen med bæltefikseringer med 50 % inden 2020. Og de seneste måneder ser jeg nu forslag om, at vi vil støtte patienterne i deres bedringsproces ved at styrke patienterne ved hjælp af forskellige sansepåvirkninger. Ikke bare musikterapi men også musik og andre sanser som redskab til konfliktnedtrapning. I mange år har vi været optaget af at begrænse stimuli for patienterne. Men nu ved vi også at sanserne kan bruges til at styrke patientens egen oplevelse af sig selv, sine grænser og mulighed for medbestemmelse og en langt mere aktiv deltagelse i eget liv, når det ser allermost svært ud. Vi vil gerne give patienterne bedre mulighed for fysisk aktivitet inde og ude, at der også gives andre aktivitetsmuligheder, at vores haver bliver mere imødekommende, at vi etablerer særlige rum hvor patienters velvære er i fokus. Men også etablering af sanserum, lydbrusere, lyttepuder og andre ting er der sat fokus på. Også her ser jeg vores egne ansatte musikterapeuter – Helle og Charlotte i Klinik Syd – som positive og aktive medspillere, der gerne inddrager somatikens erfaringer med musik i ambulancer og under operationer, der gerne udvælger musik til brug for patienternes sengestuer og i forbindelse med sanserum. Og hvem ved måske kan vi også få bragt forskning ind på nogle af disse områder? For alle de erfaringer vi gør nu skal vi gerne anvende når vi engang skal bygge nyt i Aalborg Universitetshospital og i øvrigt indretter os som giver den bedste behandlingseffekt. Musikterapeuter har to ben i arbejdet – musikken og terapien – som skal gå hånd i hånd. Og det er bl.a. også musikken der gør, at alle medarbejdere ved hvem musikterapeuterne er – for I stiller gladelig op og optræder med musik ved særlige lejligheder til jul, 20 års jubilæer og den slags arrangementer.....og TAK for det også. På den måde har I nok også en langt større og mere kulturskabende betydning for organisationen end I måske lige er klar over.

Musik er lyd – men der vil ingen musik være uden der også er pauser. Så nu en lille pause på 4 sekunder inden vi siger til lykke til os alle med jubilæet.

Pause 1-2-3-4

Til lykke med jubilæet

Susanne Jensen
Konst. Psykiatridirektør

–